

**Cyfarwyddwr Cyffredinol Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol/
Prif Weithredwr GIG Cymru
Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol**

**Director General Health and Social Services/
NHS Wales Chief Executive
Health and Social Services Group**

**Llywodraeth Cymru
Welsh Government**

Nick Ramsay AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus

2 Gorffennaf 2018

Annwyl Mr Ramsay

Gwybodeg GIG Cymru

Yn dilyn eich gwahoddiad i fod yn bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ar 16 Gorffennaf, rwy'n gobeithio y bydd yr ymateb cychwynnol hwn sy'n mynd i'r afael â'r pryderon o gymorth i'r Pwyllgor cyn y sesiwn.

Yn gyntaf, hoffwn sicrhau aelodau'r Pwyllgor fy mod yn deall natur y feirniadaeth a welir yn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru. Roedd yr adroddiad hwnnw yn tynnu sylw at nifer o wendidau sylweddol a gafodd eu nodi yn ystod ymchwiliadau'r Swyddfa Archwilio ac yr ymatebais iddynt yn fy ngohebiaeth wreiddiol. Rwyf wedi ysgrifennu i roi sicrwydd am ein dull gweithredu, i nodi'r datblygiadau sydd ar waith ers y gwaith maes, gan gynnwys newidiadau i agenda a ffocws Bwrdd Rheoli Gwybodeg GIG Cymru ynghyd â dulliau gweithredu newydd o ran blaenoriaethu, er enghraifft, sy'n faterion sy'n cael eu nodi yn yr adroddiad. Ar yr un pryd, darperais sylwadau ar y cynnydd o ran datblygiadau gwybodaeth a thechnoleg, yn enwedig yng nghyd-destun y wlad gyfan yn hytrach na'r sefydliad yn unig. Fodd bynnag, er ein bod wedi gwneud cynnydd, rwy'n derbyn bod hynny wedi digwydd yn arafach nag y byddem wedi ei ddymuno oherwydd cymhlethdod cyflwyno systemau newydd gan ystyried yr amrywiol systemau sydd eisoes ar waith. Rwy'n cytuno bod angen inni ysgogi gwelliannau yn y dyfodol, a mynd ati i wneud hynny yn gyflymach.

Roedd yr Adolygiad Seneddol diweddar o Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru hefyd yn nodi'r heriau a wynebir ar draws y gwasanaeth gan alw am weithredu o ran darparu gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol. Roedd ei adroddiad yn amlinellu'n glir yr angen i arloesi a sbarduno datblygiadau ym maes technoleg a seilwaith. Mae hyn hefyd yn cydfynd ag asesiad Swyddfa Archwilio Cymru.

Ar 11 Mehefin, mewn ymateb i'r Adolygiad Seneddol, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Cymru Iachach: ein Cynllun Iechyd a Gofal Cymdeithasol' sy'n amlinellu'r weledigaeth hirdymor ar gyfer 'system gyfan iechyd a gofal cymdeithasol' yn y dyfodol, gan ganolbwyntio ar iechyd a llesiant ac atal salwch. Mae'r bennod Digidol a Data yn dangos bod technoleg ddigidol yn ffordd bwysig o sicrhau trawsnewid ac mae'n amlinellu nifer o feysydd blaenoriaeth i'w gweithredu, gan gynnwys yr ymrwymiad i gynyddu'r buddsoddiad mewn seilwaith digidol, technolegau a chapasiti'r gweithlu yn sylweddol. Mae'n derbyn yr asesiad

gan yr Adolygiad Seneddol. Rwy'n dweud yn glir y bydd technoleg ddigidol yn ffordd bwysig o drawsnewid gwasanaethau ledled Cymru, a bydd angen i'n systemau adlewyrchu'n well y ffordd y mae dinasyddion yn defnyddio technoleg yn eu bywydau o ddydd i ddydd. Wedi dweud hynny, mae gennym hefyd gyfrifoldeb i sicrhau y gellir darparu gofal drwy'r systemau presennol wrth inni gefnogi'r cyfnod pontio ac yn hollbwysig, rhaid inni gadw data a chofnodion gofal yn ddiogel ac yn hygyrch.

Yn dilyn y gymeradwyaeth ym Mwrdd Rheoli Gwybodeg GIG Cymru fis diwethaf, rydym wrthi'n trefnu adolygiadau ar bensaernïaeth y systemau a'r model llywodraethiant ar gyfer gwybodeg yn GIG Cymru ar ôl i argymhellion ehangach ar gyfer llywodraethiant a swyddogaethau GIG Cymru gael eu nodi yn 'Cymru Iachach'. Bydd angen i'r adolygiad ar bensaernïaeth y system fynd i'r afael â'r cydbwysedd rhwng y fframweithiau cenedlaethol a chyflawni'n lleol, a chymhwyso rôl nifer o gyrff cenedlaethol. Bydd yr adolygiad o lywodraethiant systemau gwybodeg yn ystyried craffu a thryloywder, ynghyd â threfniadau llywodraethu ac atebolrwydd cyffredinol. Bydd hyn yn adeiladu ar argymhellion Swyddfa Archwilio Cymru ac yn cyd-fynd â'r ymrwymïadau a wnaed yn y ddogfen 'Cymru Iachach' i adolygu swyddogaethau cynghori arbenigol a chenedlaethol.

Nodaf y llythyr a gyflwynwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar 8 Mehefin ynghylch y digwyddiadau sy'n effeithio ar argaeledd systemau gwybodeg clinigol cenedlaethol. Rwy'n cydnabod y bydd cadernid y system a threfniadau parhad busnes yn destun pryder i'r Pwyllgor er nad oeddent yn rhan o adolygiad Swyddfa Archwilio Cymru. Roeddwn am ddarparu sylwadau ychwanegol cyn 16 Gorffennaf.

Ym mis Ionawr, Mawrth ac Ebrill eleni, collodd y GIG yng Nghymru wasanaeth y ganolfan ddata genedlaethol deirgwaith. Fe wnaeth pob achlysur effeithio ar fynediad at nifer o systemau TG y gwasanaeth iechyd. Yn ogystal â hynny, mae System Rheoli Gwybodaeth Labordy Cymru a System Gwybodaeth Rhwydweithiau Canser Cymru hefyd wedi dioddef colli gwasanaeth.

Yn syth ar ôl nodi'r diffyg yng ngwasanaeth y ganolfan ddata, aethpwyd ati ar unwaith ar lefel leol a chenedlaethol i ddatrys y mater yn gyflym, gan sicrhau bod cynlluniau parhad busnes yn cael eu rhoi ar waith yn ôl yr angen, a bod y systemau yn ôl yn gweithio mor gyflym a diogel â phosibl. Pan gafodd Llywodraeth Cymru wybod am hyn, aeth ati ar unwaith i ofyn am sicrwydd bod ymchwiliadau yn cael eu cynnal er mwyn gweithredu'n brydlon. Yn dilyn hynny, fe wnaeth Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru gadarnhau nad yr un gwraidd oedd i'r broblem ar y tri achlysur, a'u bod wedi digwydd am wahanol resymau. Roedd y diffyg cyntaf yn ymwneud â phroblem â waliau tân, mater cysylltedd y rhwydwaith oedd yr ail a mater yn ymwneud â gweinydd oedd y trydydd. Ysgrifennodd Andrew Griffiths at Brif Weithredwyr yr holl Fyrddau Iechyd a'r Ymddiriedolaethau ar 25 Mehefin yn amlinellu'r camau sy'n cael eu cymryd gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru a Bwrdd Rheoli'r Seilwaith (lle cynrychiolir y byrddau iechyd a'r ymddiriedolaethau).

Mae Llywodraeth Cymru wedi arwain y gwaith o greu fframwaith cyfathrebu ar gyfer ymateb i ymosodiadau seiber a digwyddiadau TGCh yng Nghymru i fynd i'r afael â gwerau allweddol a ddysgwyd yn ystod y diffygion yn y gwasanaethau. Mae hyn wedi'i ddatblygu ar y cyd â Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru a chynrychiolwyr o'r Byrddau Iechyd a bydd yn sicrhau bod gwybodaeth glir yn cael ei rhoi'n gyson i'r holl randdeiliaid pan fo ymosodiad seiber neu ddigwyddiad TGCh mawr yn mynd rhagddo. Mae'r broses genedlaethol hon a ddisgrifir yn y fframwaith eisoes wedi'i dilyn yn ystod digwyddiadau TGCh, ac mae'r adborth gan y gwasanaeth wedi bod yn gadarnhaol ar y cyfan. Cyhoeddwyd y fframwaith hwn yn ffurfiol ar 14 Mehefin 2018.

O ran sefydlogrwydd System Rheoli Gwybodaeth Labordy Cymru, collwyd y gwasanaeth ar 14 a 15 Mai o ganlyniad i newid cyffredinol i'r cod profi, er i hyn weithio'n iawn yn yr amgylchedd profi. Cafodd Bwrdd Gwasanaeth System Rheoli Gwybodaeth Labordy Cymru eglurhad ynghylch y diffygion ac mae'r Cadeirydd wedi cadarnhau bod y Bwrdd yn fodlon â'r camau a gymerwyd. Yn ogystal â hynny, darparodd Llywodraeth Cymru £1.32 miliwn o gyllid i uwchraddio seilwaith y System a mis diwethaf, cafodd y storfa ddata ei huwchraddio a gosodwyd caledwedd newydd yn lle'r hen galedwedd oedd dros saith mlwydd oed. Bydd y gwaith o uwchraddio'r caledwedd hwn wedi'i gwblhau erbyn diwedd mis Awst.

Mae System Gwybodaeth Rhwydweithiau Canser Cymru wedi profi materion cadernid a nodwyd yr angen i gael system newydd yn lle'r system bresennol yn y Cynllun Cyflawni ar gyfer Canser a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2016. O ganlyniad i hynny, darparodd Llywodraeth Cymru gyllid i Ymddiriedolaeth GIG Felindre er mwyn datblygu opsiynau ar gyfer hyn. Datblygwyd arfarniad amlinellol o'r opsiynau yn ystod 2017, dan arweiniad y Grŵp Gweithredu ar Ganser, a argymhellodd i Ganolfan Canser Felindre fabwysiadu System Gweinyddu Cleifion Cymru ac i Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru ddatblygu cofnod cleifion electronig newydd i gleifion canser yng Nghymru o fewn yr un bensaerniaeth genedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n craffu ar yr achos busnes ar gyfer y rhan gyntaf o gaffael system newydd (ar gyfer System Gweinyddu Cleifion Cymru) ar hyn o bryd. Er bod System Gwybodaeth Rhwydweithiau Canser Cymru wedi profi cyfres o gyfnodau o ddiffyg gwasanaeth, roedd papur Bwrdd Ymddiriedolaeth GIG Felindre a oedd wedi'i atodi at lythyr yr Archwilydd Cyffredinol yn nodi nad oes unrhyw dystiolaeth yr achoswyd niwed i gleifion oherwydd y problemau â'r system. Er hyn, mae caffael system newydd yn parhau'n flaenoriaeth allweddol.

O ran digwyddiadau TGCh yn ymwneud â systemau sy'n cael eu defnyddio ar gyfer gofal clinigol, cytunwyd i gofnodi rheini'n electronig ar y system digwyddiadau a diogelwch cleifion (Datix) fel dim sylw annisgwyl (No Surprise). Bydd is-set o'r rhain (lle mae'n bosibl bod niwed wedi'i achosi) yn cael ei nodi fel digwyddiad difrifol a bydd Llywodraeth Cymru yn cael ei hysbysu am hyn.

Mae'r GIG yn gyfrifol am gynnal dadansoddiad o'r hyn sydd wrth wraidd unrhyw ddigwyddiad, gan nodi unrhyw niwed posibl a allai fod wedi'i achosi a datblygu'r gwersi a ddysgwyd. Mae hefyd yn ofynnol i'r GIG ddarparu sicrwydd i Lywodraeth Cymru bod hyn ar waith. Gallaf gadarnhau bod y broses hon wedi'i dilyn yn ystod materion cadernid y systemau y cyfeiriwyd atynt uchod.

Yn ei rôl fel corff cyfrifol, mae Ymddiriedolaeth GIG Felindre yn cael gwybodaeth gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru pan fo Digwyddiad Difrifol posibl yn digwydd, a bydd y Gwasanaeth Gwybodeg yn hefyd yn rhoi gwybod i'r cyrff iechyd yr effeithir arnynt. Caiff adroddiadau chwarterol i Fwrdd Ymddiriedolaeth GIG Felindre ar Ddigwyddiadau Difrifol Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru eu hintegreiddio i drefniadau llywodraethu'r Ymddiriedolaeth, ac adroddir i Lywodraeth Cymru drwy'r cyfarfodydd perfformiad Ansawdd a Chyflenwi chwarterol.

Gofynnodd y pwyllgor am eglurhad ynghylch y ffigurau a gyflwynwyd gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru yn ymwneud â chostau rhedeg dwbl. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymchwilio i'r ffigurau a ddarparwyd ac rwyf o'r farn bod Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru wedi adrodd am ei gostau fel sefydliad ac nad yw wedi ystyried yn llawn lle bo gan Fwrdd Iechyd systemau eraill yn eu lle. Roedd ffigur Hywel Dda yn cynnwys cost dwy system Cysylltiadau Meddygon Teulu yn hytrach na'r un a nodwyd gan Wasanaeth Gwybodeg GIG

Cymru. Mae'r Bwrdd Iechyd yn nodi y bydd yn rhoi'r gorau i'r contract cynnal a chadw ar gyfer y systemau hyn ym mis Medi 2018 gan y bydd y system genedlaethol ar gael.

Mae'r costau manwl gywir, gan ystyried y TAW cywir wedi'u cynnwys yn y tabl isod. Mae'n dangos bod y ffigurau gwreiddiol a ddarparwyd gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru wedi amcangyfrif y costau yn rhy isel o gyfanswm o £27k:

Gwasanaethau:	AB	ABM	BC	C a'r F	CT	HDd	Powys	Iechyd Cyhoeddus Cymru	Felindre	Cyfanswm
System Rheoli Gwybodaeth Labordai	79	151	99	73	42	83	0	0	0	527
Cysylltiadau Meddygon Teulu Cenedlaethol	0	9	9	9	0	18	0	0	0	45
Cyfanswm	79	160	108	82	42	101	0	0	0	572

I gloi, efallai bod gan y Pwyllgor ddiddordeb nodi bod Bwrdd Safonau Technegol Cymru, yn ei gyfarfod ar 19 Mehefin 2018, wedi mabwysiadu Egwyddorion Cynllunio Gwasanaeth Digidol Llywodraeth y DU ynghyd â Safon Gwasanaeth Digidol Llywodraeth Cymru i'w defnyddio ar draws GIG Cymru.

Gobeithiaf y bydd y sylwadau hyn o gymorth ymlaen llaw ac edrychaf ymlaen at drafod ymhellach â'r Pwyllgor ar 16 Gorffennaf.

Yn gywir

Dr Andrew Goodall